

УДК 796. 011.

Михайличенко О. В.,
доктор педагогічних наук, професор,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

РОЗВИТОК ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ США (КІНЕЦЬ XIX – XX СТ.)

Мета статті – визначити передумови, особливості та сучасні тенденції розвитку фізичного виховання у закладах освіти США.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, історичний і логічний методи. У статті визначені особливості зародження фізичного виховання у сфері освіти США: християнські ідеї, теорія прогресивної освіти, ідеї гуманістичної філософії.

Особливості розвитку фізичного виховання у освіті США полягають у пріоритетності оздоровчого спрямування, наявності спортивно орієнтованого та професійно-прикладного спрямування фізичного виховання у вищих навчальних закладах. Сучасними тенденціями розвитку фізичного виховання у освітніх установах США є: скорочення кількості освітніх закладів із обов'язковим фізичним вихованням, низьке державне фінансування, підвищення ролі наукових досліджень для розвитку галузі.

Ключові слова: фізичне виховання, США, сфера освіти, гуманістичні ідеї, школярі, студенти.

Михайличенко О. В. Развитие физического воспитания в учреждениях образования Соединенных Штатов Америки (конец XIX–XX ст.). Цель статьи заключается в том, чтобы определить предпосылки, особенности и современные тенденции развития физического воспитания в сфере образования США.

Методы исследования: анализ и обобщение научно-методической литературы, исторический и логический методы. Предпосылки развития физического воспитания в области образования США: христианские идеи, теория прогрессивного образования, идея гуманистической философии.

Особенностями развития физического воспитания в системе образования США являются приоритет здоровьесбережения, наличие спортивно ориентированного и профессионально направленного физического воспитания в высших учебных заведениях. Современными тенденциями развития физического воспитания в учебных заведениях Соединенных Штатов являются: сокращение числа учебных заведений с обязательным физическим воспитанием, низкое правительственное финансирование, повышение роли научных исследований для развития отрасли.

Ключевые слова: физическое воспитание, Соединенные Штаты Америки, сфера образования, гуманистические идеи, студенты, школьники.

Mikhailichenko O. The development of physical education in educational institutions of the United States of America (the end of XIX–XX centuries). The goal of the article is to determine the prerequisites, features and current trends of physical education development in the field of US education.

Methods: the analysis of the scientific and methodical literature and the materials of the Internet, the historical and logical methods.

Results. The prerequisites of the origin of physical education in the field of education of the United States are: the Christian ideas, the theory of progressive education, the ideas of humanistic philosophy, the deterioration of the US population health. The peculiarities of physical education development in US education are in the priority of health orientation, the biomedical direction in the training of teachers, the availability of a sports-oriented and professionally-applied direction of physical education in higher educational establishments.

The development of physical education in educational institutions can be divided into four periods: the first (1885–1920 years) is the incipience, the beginning of training of "gymnastic teachers", the inclusion as part of the curriculum in elite schools of higher learning; the second (1920–1945 years) is the widespread, the transition to the new philosophy of "education through the physical", the appearance of physical education in most curricula, the creation of physical education departments; the third (1945–1985 years) is the creation of a separate academic discipline, the growth of physical education teacher preparation programs at undergraduate and graduate levels; the fourth (1985–2015 years) is the rethinking, the increasing of the role of research work, the changing of the name from physical education to the names reflecting the particularity of professionally applied physical preparation.

The modern trends of physical education development in US educational institutions are the reducing of the number of educational establishments with mandatory physical education, the low public funding, the increasing of the role of scientific research for industry development.

Key words: Physical education, the USA, the field (sphere) of education, teacher training, humanistic ideas, students.

Сучасний стан фізичного виховання школярів і, особливо студентів, потребує удосконалення. Актуальності ця проблема набуває в Україні внаслідок реформування сфери вищої освіти з переходом на європейські стандарти, де обов'язкове фізичне виховання як предмет фактично відсутнє. У цьому контексті велике значення має вивчення зарубіжного досвіду для ефективного функціонування системи фізичного виховання

взагалі. Передові розробки у цьому напрямі мають США [1; 2], тому саме особливості та сучасні тенденції розвитку фізичного виховання у сфері освіти у цій країні ми вважаємо за необхідне узагальнити і проаналізувати.

Американські фахівці вважають, що рух, рухова активність є пріоритетним напрямом розвитку дитини, інструментом процесу соціальної адаптації учнів. Фізичне виховання сприяє усвідомленню того факту, що, проявляючи самостійність та ініціативу, учні та студенти можуть досягти більших успіхів, дозволяє учнівській молоді стати відповідальними за своє здоров'я, поліпшувати та підтримувати його, контролювати свою психоемоційну сферу, адекватно поводитися в суспільстві [3; 4; 5].

У вищих навчальних закладах США присутній постійний інтерес до обов'язкових програм з фізичного виховання: близько 60% професійних навчальних закладів мають обов'язкові програми; у близько 30% професійних навчальних закладів організовано факультативну форму [5; 9]. Перед схожим вибором сьогодні постала й вітчизняна освітня галузь, аналіз досвіду США дозволить нам розв'язати згадані проблеми, однак у працях українських і закордонних фахівців недостатньо розкриті питання щодо змісту, методів, організаційних форм фізичного виховання у сучасній освітній сфері США.

Мета статті: на основі аналізу літературних джерел визначити передумови, особливості та сучасні тенденції розвитку фізичного виховання у сфері освіти США. Методи дослідження: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури та матеріалів комп'ютерної мережі Інтернет, історичний і логічний методи.

Джерельну базу дослідження складають документи державних і громадських комісій і організацій у галузі фізичного виховання, вищої освіти США – Американського союзу здоров'я, фізичного виховання, рекреації й танців (AANPERD), Національної асоціації спорту й фізичного виховання (NASPE), Департаменту охорони здоров'я й соціального обслуговування США (U.S. DHHS), Національної ради з професійних стандартів викладання (National Board on Professional Teaching Standards), Комісії із сертифікації вчителів Департаменту освіти штату Каліфорнія (STCDE California State) та інших; навчальні програми та плани американських університетів, монографії і статті відомих вітчизняних та американських фахівців, матеріали комп'ютерної мережі Інтернет.

Фахівці центру контролю та профілактики хвороб (CDC), Американської серцевої асоціації (American Heart Association) та інших організацій вважають, що передумовою активного способу життя є оволодіння дитиною життєво важливих рухових умінь, навичок і здатність розвивати пов'язану зі здоров'ям фізичну придатність [10; 11; 12; 13].

За даними опитування викладачів фізичного виховання американських вищих навчальних закладів: 76% вважають, що фізичне виховання студентів має бути обов'язковим, а 24% – факультативним, але, на жаль, керівники університетів віддають перевагу факультативним заняттям. Учасники форуму Міжнародної федерації спорту в університетах (1999) зазначили, що загалом університети задовольняють й заохочують студентів до участі у спортивній діяльності, але щоб задовольнити їхні потреби, необхідно дати широкий вибір у фізичній активності. Запровадження занять спорту за вибором має задовольняти мотивацію студентів [5; 9].

В американських коледжах та університетах навчальними програмами з фізичного виховання передбачено три рівні підпрограм, які емпірично враховують рівні підготовки студентів: низький (початківці) – 70%, середній – 20%, високий – 10% [7].

У першу чергу розглянемо понятійний апарат сфери фізичного виховання США. В американській теорії й практиці фізичне виховання як процес охоплює досить широке поле діяльності і є одночасно науковою галуззю. Стосовно сфери вищої освіти США замість терміну фізичне виховання досить часто застосовуються інші назви, наприклад, «наука про людський рух». Вона вивчає біологічні, механічні та соціально-психологічні аспекти людського руху та його удосконалення в онтогенезі. В американських школах дисципліна «фізичне виховання» представлена досить широко, але її зміст було змінено з вивчення спортивних рухів і фізичної підготовки до викладання розвивальних і рекреаційних навичок зі зміцнення здоров'я та загального благополуччя.

У програмах з фізичного виховання США зустрічаються такі ключові поняття, як „виховання рухом”, „усвідомлення школярами можливостей свого тіла”, „відчуття простору, часу, сили”, „взаємовідносини із зовнішнім оточенням”. У США ця концепція широко застосована в шкільній освіті [1; 3; 6]. Цільовими установками фізичного виховання передбачається, щоб фізично сформована людина володіла необхідними руховими навичками й уміннями, впевнено і правильно виконувала вправи з використанням різних форм рухової активності й оздоровлення, розуміла переваги взаємопоєднання і взаємодоповнення здоров'я і гарного особистого самопочуття.

Розвиток фізичного виховання у сфері освіти США має свої передумови. На відміну від пуританської філософії, на ранне фізичне виховання в колоніальній Америці значно впливало християнство, вважалося, що фізичні вправи та атлетизм можуть сприяти досягненню морального, релігійного і розумового розвитку. Це підтверджувалося тим, що тренування і змагання були необхідними заходами для хлопчиків і молодих чоловіків. У першій половині ХХ століття фізичне виховання було підпорядковане філософії «освіта через фізичне» з коренями, що ведуть до теорії прогресивної освіти. Ця «нова» фізична освіта передбачала навчальну програму для шкіл, яка містила природну гру і сприяла гармонії тіла й розуму [3; 7].

У 1950 році за прикладом Англії в США було введено «філософію людського руху». Вона була швидко інтегрована в програми фізичного виховання, оскільки вважалося, що з наукової точки зору перевершує філософію «освіта через фізичне». На основі людського руху навчальна програма сприяє розвитку певного потенціалу для руху в людей через усвідомлення тіла, простору свідомості і розвиток рухів і спортивних навичок [7].

З 1950-х років Америка була нацією, яка стикається зі значним збільшенням поширеності хронічних захворювань (раку, діабету, серцево-судинних хвороб тощо), які, як вважається, викликані нездоровим способом життя. У результаті оздоровче спрямування зайняло чільне місце у фізичному вихованні. Воно полягає у заохоченні до активного способу життя для всіх в Америці, що сприяє профілактиці захворювань і підвищенню тривалості життя. Гуманістичне фізичне виховання було наступним етапом, який був частково викликаний змінами у студентському та професійному спорті в 1960 і 1970 роках. Гуманістичний підхід характеризувався яскравим спрямуванням на співробітництво й особистий розвиток, заохоченням здійснення оздоровчо-спортивних заходів і критикою зловживання змагальним спортом (спортом вищих досягнень) [3; 4].

Фізичне виховання у США має свої історичні особливості порівняно з іншими країнами. Фізичне виховання було введено в Америку в формі "лікувальної гімнастики" з Європи в кінці вісімнадцятого століття за двома домінуючими системами: Швейцарською та Німецькою. Це була дуже консервативна форма фізичного виховання з основною метою відновлення здоров'я та розвитку організму. Двома основними завданнями програм раннього фізичного виховання було забезпечити фізичну підготовку школярів і студентів коледжу та підготувати «вчителів гімнастики» (на той час це були перші спроби професійної підготовки вчителів фізичного виховання). Підготовка таких вчителів відбувалася в приватних школах у 1880-х і 1890-х роках в основному за рахунок літніх курсів. Більш тривалі – чотирирічні програми підготовки були започатковані на межі двадцятого століття. Першими п'ятьма закладами були Гарвардський університет, Стенфордський університет, Університет Каліфорнії, Університет штату Небраска та коледж Оберлін [3; 4].

Педагогічний коледж Колумбійського університету почав присвоювати ступінь магістра в галузі фізичного виховання в 1910 році, а у 1924 році розпочав працювати за першою докторською програмою з фізичного виховання. Менше ніж через 7 років Коледж Американського Союзу Гімнастики, Коледж Уелслі, Університет Південної Каліфорнії й Університет штату Орегон почали пропонувати підготовку фахівців з фізичного виховання [4].

Американське фізичне виховання розвивалося протягом чотирьох періодів, які сформували професії і дисципліни. Перший був пов'язаний із підготовкою педагогів з фізичної культури (1885–1920), які в основному готувалися з акцентом на медико-біологічний напрям (тобто, анатомія, фізіологія і фізика) і фізичну підготовку, і менше – зі спортивної майстерності. У цей час фізичне виховання було вперше включене як частина навчальної програми в елітних вищих навчальних закладах, таких як Гарвард.

У другому періоді (1920–1945) фізичне виховання розвивалося відповідно до нової філософії «освіта через фізичне», на відміну від «освіта з фізичного». Це був також період, коли фізичне виховання набуло широкого розповсюдження в навчальних планах американських шкіл і університетів, де було створено кафедри фізичного виховання. Навчальні програми були зосереджені більше на педагогіці (педагогічна теорія навчання та тренування) і підготовці тренерів для видів спорту. Це була також епоха гендерно-розділених програм фізичного виховання, а більшість викладачів ВНЗ були універсалами, які викладали різні курси, але без проведення наукових досліджень. Перший науковий журнал для професіоналів фізкультури «Research Quarterly» був опублікований у 1930 році. Третій період розвитку фізичного виховання у сфері освіти США (1945–1985) характеризувався прагненням створити окрему академічну дисципліну, як наприклад, мистецтво, наука і техніка. Протягом більшої частини цього періоду фахівці на факультетах фізичного виховання у великих університетах зосередили свої зусилля на виявленні та організації унікальної «сукупності знань». Результатом було формування в 1960-х і 1970-х роках субдисциплін у галузі фізичного виховання на основі традиційних академічних дисциплін. Першими були фізіологія вправ, навчання рухам, педагогіка, соціологія та психологія спорту на рівні випускника університету (бакалавра та магістра). Важливою віхою у становленні його як наукової дисципліни стала також фізіологія вправ. Цей період супроводжувався тривалим (безперервним) зростанням кількості програм з підготовки вчителів фізичного виховання на рівні бакалаврату та магістратури й на початку 1950-х років спільно з дослідниками в галузі медицини було створено Американський коледж спортивної медицини.

З розвитком навчальної дисципліни «фізичне виховання» у школах (1985–2005) відбулося переосмислення його змісту [7; 11]. Воно супроводжувалося більш широким визнанням з боку колег з традиційних академічних дисциплін (сьогодні багато викладачів фізичного виховання працюють деканами та заступниками деканів у коледжах та університетах. Більшість програм змінили свою назву з фізичного виховання до назв, що відображають специфіку конкретних спеціальностей. Найчастіше вживані такі: кінезіологія, наука про фізичні вправи, фізичні можливості людини та спортивна наука. Фахівці з фізіології вправ, біомеханіки, навчання рухам стали досить конкурентоспроможними і успішними у забезпеченні зовнішніх грантів для фінансування своїх дослідницьких програм, хоча програми з підготовки вчителів фізичного виховання є головним ресурсом отримання доходів для факультетів фізичного виховання в більшості університетів. Наявність спеціалізацій у програмах бакалаврату та магістратури створили нові можливості для кар'єрного росту для випускників, підготовки до вступу до медичних і реабілітаційних навчальних закладів.

У фізичному вихованні школярів і студентів США намітилась низка тенденцій. За останні 30 років поширеність надлишкової маси тіла американських дітей потроїлась, а останні дані показують, що близько третини американських дітей шкільного віку мають вагу тіла, яка дозволяє вважати їх хворими. Тим часом програми фізичного виховання у державних школах (такі як K-12) скорочуються [6]. Недавні дослідження щодо обсягів викладання фізичного виховання за класами свідчать, що таке скорочення досягає 50% у початковій і старшій школі. Щоденне викладання фізичного виховання пропонується тільки у 8% початкових шкіл США, а у середніх і вищих навчальних закладах навіть рідше, хоча воно є обов'язковим предметом в усіх штатах [6; 10; 11].

12]. Фізичне виховання у США – це сфера з низьким фінансуванням у навчальних закладах і часто першим скорочується під час бюджетної кризи.

Сьогодні фізичне виховання у сфері вищої освіти США – не лише навчальна, але й наукова дисципліна. Факультети та кафедри фізичного виховання в Сполучених Штатах сьогодні мають як програми підготовки вчителів, так і науково-орієнтовані програми, магістерські курси, а деякі й докторські і усе частіше фокусуються на наукових дослідженнях.

Група наукових і навчальних дисциплін, таких як фізіологія вправ, біомеханіка, навчання рухам, були створені й отримали подальший розвиток в останні чотири десятиліття. Наприклад, фізіологи в галузі фізичного виховання розширили свої дослідження від традиційної фізіології вправ до біохімічних досліджень. Фізіологія вправ сьогодні є найбільшою субдисципліною фізичного виховання. Подібно до фізіологів, фахівці з біомеханіки вивчають різноманітні питання, шукаючи оптимальні моделі руху (наприклад, пересування, метання), які супроводжуються найнижчими енерговитратами, найбільш ефективним результатом, і мінімальними ризиками травмування (пошкодження). Крім того, у даний час вони також пов'язані з такими питаннями, як підтримання достатньої мінеральної щільності кісткової тканини в космосі і на землі [5; 11; 12]. Учені в галузі кінезіології традиційно зацікавлені тим, як навички руху вивчаються і контролюються дітей і дорослих. Сьогодні вони розширили свої дослідницькі інтереси до дослідження причинно-наслідкових зв'язків і механізмів, пов'язаних з процесами старіння, неврологічних захворювань і травм, таких як інсульт і хвороба Паркінсона.

Підсумовуючи, зазначимо:

1. Передумовами зародження фізичного виховання у сфері освіти США є: християнські ідеї, теорія прогресивної освіти, ідеї гуманістичної філософії, погіршення стану здоров'я жителів США, поширення серцево-судинних захворювань. Особливості розвитку фізичного виховання в освіті США полягають у пріоритетності оздоровчого спрямування, медико-біологічній спрямованості у професійній підготовці вчителів, наявності спортивного орієнтованого та професійно-прикладного спрямування фізичного виховання у вищих навчальних закладах.

2. Розвиток фізичного виховання в освітніх закладах можна поділити на чотири періоди: зародження (1885–1920 роки) – початок підготовки «вчителів гімнастики», включення як частини навчальної програми в елітних вищих навчальних закладах; широке розповсюдження (1920–1945) – перехід до нової філософії «освіти через фізичне», поява фізичного виховання в більшості навчальних планів, створення кафедр фізичного виховання; створення окремої академічної дисципліни (1945–1985) – зростання кількості програм з підготовки вчителів фізичного виховання на рівні бакалаврату та магістратури; переосмислення (1985–2015) – підвищення ролі науково-дослідної роботи, зміна назв з фізичного виховання до назв, що відображають специфіку професійно-прикладної фізичної підготовки до конкретних спеціальностей.

3. Сучасними тенденціями розвитку фізичного виховання в освітніх установах США є: скорочення кількості освітніх закладів із обов'язковим фізичним вихованням, низьке державне фінансування, підвищення ролі наукових досліджень для розвитку галузі.

Аналіз вітчизняного досвіду й досвіду фахівців фізичного виховання в коледжах та університетах США свідчить, що головною проблемою організації фізичного виховання є недостатнє фінансування. Це заважає впровадженню обов'язкових занять з фізичного виховання і спонукає до впровадження факультативних занять.

Перспективними є подальші дослідження, які пов'язані зі зміною парадигми фізичного виховання студентів в Україні на основі вивчення досвіду США.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виндюк О. В. История развития школьных программ по физическому воспитанию в США / О. В. Виндюк // Педагогика і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. пр. – К. – Запоріжжя, 2001. – Вип. 21. – С. 292–295.
2. Томенко О. А. Становлення й розвиток фізичного виховання у сфері освіти США / О. А. Томенко, Д. О. Мазний // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології / гол. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – №7 (51). – С. 57–60.
3. Burgenson C. Physical education and activity: Results from the school health policies and programs study (SHPPS) 2000 / Burgenson, C., Wechsler, H., Brener, N., Young, J., and Spain, C. Burgenson, C., Wechsler, H., Brener, N., Young, J., and Spain, C. // Journal of School Health, 2000. – 71(7) – P. 279–293.
4. Green K. Physical education: Essential issues. Thousand Oaks / Green, K., & Hardman, K. – CA: Sage, 2000.
5. Halou P. Study of the Sports Habits Island University Students / Halou P., Ponseti X., Borrás P. // The Conference on the Study of University Sport. Palma de Mallorca (Spain). July 7 – 9, 1999. – P. 108–110.
6. Pangrazi R. Physical education K–12: “All for one and one for all.” Quest / Pangrazi, R 55.
7. Pellegrini, A. (2005). Recess: Its role in education and development. Mahwah, NJ: Erlbaum, 203 p.
8. Siedentop D. What is sport education and how does it work? / D. Siedentop // Journal of Physical Education, Recreation and Dance. – 1998. – № 69 (4). – P. 18–20.
9. The Conference on the Study of University Sport. Universiada 1999. Palma de Mallorca (Spain). July 7 – 9, 1999.
10. United States Census Bureau (2007). A Child's Day (based on numbers from the 2003 Time Use Survey) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.census.gov/prod/2007pubs/p70-109.pdf>.
11. United States Center for Disease Control (2008). Youth Risk Behavior Survey. General Physical Activities Defined by Level of Intensity. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.cdc.gov/nccdphp/dnpa/physical/pdf/PA_Intensity_table_2_1.pdf.

12. United States National Federation of State Highschool Associations (2008). High School Athletics Participation Survey [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nfhs.org/core/contentmanager/uploads/2007-08%20Participation%20Survey.pdf>.

УДК 371.14(495+564.3) “199/201”(045)

Короткова Ю. М.,
канд. пед. наук, доцент
Маріупольського державного університету

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ У ГРЕЦІЇ ТА РЕСПУБЛІЦІ КІПР НАПРИКІНЦІ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Стаття присвячена дослідженню питань організації післядипломної педагогічної освіти вчителів-філологів у Греції та Республіці Кіпр наприкінці ХХ – початку ХХІ століття. Особлива увага приділяється аналізу таких видів підвищення кваліфікації, як вступне (пропедевтичне) і дослужбове, а також реалізації дистанційних магістерських програм перепідготовки вчителів іноземних мов.

Ключові слова: післядипломна педагогічна освіта, вступне (пропедевтичне) і дослужбове підвищення кваліфікації, дистанційні магістерські програми, учитель-філолог, учитель-початківець.

Короткова Ю. М. Особенности обеспечения последипломного педагогического образования учителей-филологов в Греции и Республике Кипр в конце ХХ – начале ХХІ века. Статья посвящена вопросам организации последипломного педагогического образования учителей-филологов в Греции и Республике Кипр в конце ХХ – начале ХХІ века. Особенное внимание уделяется анализу таких видов повышения квалификации, как вводное (пропедевтическое) и дослужбное, а также реализации дистанционных магистерских программ переподготовки учителей иностранных языков.

Ключевые слова: последипломное педагогическое образование, вводное (пропедевтическое) и дослужбное повышение квалификации, дистанционные магистерские программы, учитель-филолог, начинающий учитель.

Korotkova J. M. Peculiarities of supply postgraduate pedagogical training of teachers-philologists in Greece and the Republic of Cyprus in the late 20th and early 21st century. The article is devoted to study the issues of organization of postgraduate pedagogical training of teachers-philologists in Greece and the Republic of Cyprus in the late 20th and early 21st century. Particular attention is paid to the analysis of the following types of improvement of qualifications such as induction training and pre-service training and also implementation of online Master's programs of retraining teachers of foreign languages.

Key words: postgraduate pedagogical training, induction training and pre-service training, online Master's programs, teacher-philologist, beginner teacher.

Реформування системи освіти в будь-якій країні неможливе без відповідних змін у змісті педагогічної освіти, бо саме від учителя, його майстерності, особистого світогляду значною мірою залежить позитивний вплив на особистість учня. Великого значення тут набуває перегляд діяльності інституту підвищення кваліфікації та перепідготовки, що особливо важливим є для професії вчителя, кваліфікація якого потребує постійного вдосконалення.

Одним із напрямів модернізації післядипломної педагогічної освіти в Україні є врахування позитивного досвіду європейських країн, зокрема Греції та Республіки Кіпр, де з кінця ХХ століття значна увага почала приділятися саме цій проблемі.

Дослідженню різноманітних аспектів післядипломної педагогічної освіти в Україні присвячуються праці таких науковців, як: В. Бондара, С. Гончаренка, Л. Даниленко, І. Зязюна, В. Лугового, Н. Ничкало, В. Олійника, С. Сисоевої та інших. Питання організації післядипломної педагогічної освіти в зарубіжних країнах висвітлюються в дослідженнях Н. Абашкіної, Н. Авшенюк, О. Огієнко, Л. Сігаєвої, С. Синенко, Л. Пуховської та інших.

Система післядипломної педагогічної освіти в Греції та Республіці Кіпр ставала предметом вивчення таких учених, як О. Проценко та Н. Воевутко. Однак питання підвищення кваліфікації та перепідготовки учителів-філологів у Греції та Республіці Кіпр не було предметом окремого дослідження.

З огляду на це метою статті є аналіз особливостей організації та забезпечення післядипломної педагогічної освіти у досліджуваних країнах наприкінці ХХ – початку ХХІ століття.

Аналіз навчальних планів базової підготовки учителів-філологів у Греції та Республіці Кіпр засвідчив цілковиту перевагу спеціальної підготовки над психолого-педагогічною. Якщо в університетах Греції хоча б наявна певна кількість дисциплін психолого-педагогічного блоку та надається можливість проходження педагогічної практики, то на мовних відділеннях університету Кіпру констатовано майже повну відсутність цього складника професійної підготовки вчителя-філолога.

З огляду на це в досліджуваних країнах велика увага надається післядипломній педагогічній підготовці учителів-словесників, зокрема таким видам підвищення кваліфікації, як вступне і дослужбове.

Так, наприклад, у Греції вступні курси (пропедевтичне / підготовче підвищення кваліфікації) є обов'язковими для відвідування учителями-початківцями та тими випускниками, хто виявив бажання працювати в школі шляхом подання відповідної заяви. Мета цього виду курсів – додаткова теоретична та практична психолого-педагогічна й дидактична підготовка молодих фахівців. Зазначимо, що навчальна програма вступних курсів